

KLOKKENLUIDERSREGELING

15-09-2015

Inleiding

Zoals bij iedere organisatie kunnen zich binnen Staatsbosbeheer onregelmatigheden, zoals diefstal, fraude of corruptie voordoen, waarbij de eigen werknemers zijn betrokken en waardoor de organisatie wordt benadeeld. Dit reglement geeft aan hoe we dienen te handelen wanneer er kwesties worden geconstateerd waarbij de integriteit in het geding is of wanneer er vermoedens zijn dat de integriteit geschonden is.

Met dit reglement beschikt Staatsbosbeheer over handvatten voor een gestructureerde aanpak van dit soort situaties, mede om te vermijden dat in voorkomend geval geïmproviseerd moet worden en daardoor een foutieve aanpak wordt gekozen, wat bijvoorbeeld nadelig kan zijn voor een eventueel daarna volgend (strafrechtelijk) onderzoek.

Daarnaast beoogt dit reglement een preventief effect te hebben. Dit reglement verhoogt immers het bewustzijn binnen de organisatie dat een integriteitsschending niet wordt getolereerd en zo adequaat mogelijk zal worden aangepakt.

Het voorliggende reglement moet worden beschouwd als nadere uitwerking van het Integriteitsbeleidsplan Staatsbosbeheer (2011). In dit beleid staan de visie, ambitie en doelen weergegeven op het gebied van integriteit. Om deze visie te waarborgen wordt een aantal instrumenten gehanteerd die een handvat zijn voor een praktische werkwijze. Eén van deze instrumenten is het hier voorliggende reglement integriteitsschending.

Andere beschikbare instrumenten bij Staatsbosbeheer zijn:

- de gedragscode integriteit Staatsbosbeheer (2011). Deze geeft aan wat we bij Staatsbosbeheer verstaan onder integer gedrag.
- het reglement vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit (2011) Dit geeft aan welke wegen een medewerker, die ongewenst gedrag ondervindt of een integriteitsschending signaleert, kan bewandelen om dit te bestrijden.
- de Instructie klachtbehandeling Staatsbosbeheer (2007). Deze beoogt een uniforme wijze van klachtbehandeling voor burgers, organisaties en medewerkers van Staatsbosbeheer met klacht over een gedraging van (een medewerker van) Staatsbosbeheer jegens hem of een ander.

Artikel 1. Definities en begrippen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- *werknemer*:
degene die bij Staatsbosbeheer, onder welke titel en hoedanigheid ook, werkzaam is of werkzaamheden verricht, voor zover hij daarbij leiding ontvangt van een medewerker van Staatsbosbeheer;
- *betrokkene*:
een werknemer jegens wie het vermoeden bestaat dat hij betrokken is bij een integriteitsschending;
- *commissie*:
de commissie bedoeld in artikel 7;
- *de directeur*:
de directeur Staatsbosbeheer;
- *integriteitsschending*:
handelingen van een werknemer die incidenteel of structureel in strijd handelt met de wet of met organisatievoorschriften of op andere wijze waarden en normen van Staatsbosbeheer niet naleeft. Tot zulke handelingen worden in ieder geval gerekend: diefstal, fraude, het aannemen van steekpenningen, omkoping, ongerechtvaardigde bevoordeling van derden, corruptie, valsheid in geschrifte en misbruik van bevoegdheden;
- *vertrouwenspersoon*:
de door de directeur aangewezen persoon, die als (eerste) aanspreekpunt fungeert voor medewerkers die geconfronteerd zijn met ongewenst gedrag of een integriteitsschending en hen begeleidt – overeenkomstig het reglement vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit (2011).

Artikel 2. Spoed

Acties die in dit reglement worden voorgeschreven worden met de hoogst mogelijke prioriteit en op de kortst mogelijke termijn uitgevoerd.

Artikel 3 Vertrouwelijkheid

De werknemer die kennis draagt van een integriteitsschending of een vermoeden daarvan heeft, gaat op een zo vertrouwelijk en zorgvuldig mogelijke wijze met deze kennis of dat vermoeden om. In het bijzonder draagt hij er zorg voor dat:

- a. de privacy van derden, waaronder de betrokkene, niet onnodig wordt geschaad;
- b. communicatie over kennis of vermoedens als hier bedoeld een vertrouwelijk karakter heeft, en
- c. door de wijze, waarop hij met deze kennis of dit vermoeden omgaat, een strafrechtelijk of ander onderzoek naar deze integriteitsschending of dit vermoeden, niet wordt benadeeld.

Artikel 4. Melding bij leidinggevende

1. Wanneer een werknemer constateert of op basis van concrete aanwijzingen vermoedt dat er sprake is van een integriteitsschending, meldt hij dit onmiddellijk aan zijn direct leidinggevende, dan wel, bij diens afwezigheid of wanneer (mogelijk) sprake is van betrokkenheid van zijn direct leidinggevende, aan de naasthogere leidinggevende.

2. Indien de werknemer inmiddels niet meer werkzaam is bij Staatsbosbeheer, doet hij de melding in ieder geval binnen twee jaar na zijn vertrek bij Staatsbosbeheer.
3. De werknemer die zich bezwaard voelt om over deze integriteitskwestie in contact te treden met een leidinggevende, kan hierover, in plaats van de melding als bedoeld in het eerste lid, vertrouwelijk een melding doen bij de vertrouwenspersoon.
4. De leidinggevende die een melding als bedoeld in het eerste lid ontvangt, stelt onverwijld de directeur op de hoogte van de melding – tenzij sprake is van een niet-ernstige integriteitsschending die gering van aard is.
5. De vertrouwenspersoon die een melding als bedoeld in het tweede lid ontvangt, functioneert als (anoniem) meldpunt, klankbord voor de werknemer en als adviseur voor alle betrokkenen. Voor verdere informatie over de rol en taken van de vertrouwenspersoon wordt verwezen naar het reglement vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit (2011).
6. De vertrouwenspersoon die een melding als bedoeld in het tweede lid ontvangt,
 - gaat eerst in gesprek met de melder en maakt een inschatting van de juistheid van het vermoeden en de ernst van de schending;
 - onderzoekt vervolgens de mogelijkheden met de werknemer om de melding alsnog bij een leidinggevende te doen;
 - adviseert de directeur een vertrouwelijk onderzoek op te starten wanneer de ernst van de zaak hierom vraagt.

Artikel 5 Behandeling door de raad van toezicht

Indien het vermoeden van een integriteitsschending, zoals bedoeld in artikel 4, betrekking heeft op de directeur, wordt de melding – al dan niet via de vertrouwenspersoon - gedaan bij voorzitter van de raad van toezicht. De rol en taken van de directeur op grond van dit reglement, worden in dat geval uitgevoerd door de voorzitter van de raad van toezicht.

Artikel 6. Beoordeling door de directeur

1. De directeur beoordeelt of de melding van de (vermoede) integriteitsschending op redelijke gronden is gebaseerd.
2. Wanneer de directeur van oordeel is dat melding van de (vermoede) integriteitsschending niet op redelijke gronden is gebaseerd, neemt hij deze niet in behandeling.
3. Wanneer de directeur van oordeel is dat de melding op redelijke gronden is gebaseerd maar dat de (vermoede) integriteitsschending niet ernstig is, handelt hij de melding zelf naar eigen inzicht af.
4. De directeur informeert de werknemer die de melding heeft gemaakt over wat met zijn melding wordt gedaan. Indien de melding bij de directeur via de vertrouwenspersoon is gedaan, informeert de directeur de vertrouwenspersoon wat er met de melding wordt gedaan. Desgewenst zal de directeur deze informatie schriftelijk worden gegeven.
5. Ten aanzien van de werknemer wordt, als gevolg van het te goeder trouw een melden van een (vermoeden van een) integriteitsschending, al dan niet via de vertrouwenspersoon, geen besluit met nadelige gevolgen voor zijn rechtspositie genomen. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat de werknemer niet op andere wijze bij de uitoefening van zijn functie nadelige gevolgen ondervindt ten gevolge van die melding.

Artikel 7. Instelling commissie

1. Wanneer de directeur van oordeel is dat de melding op redelijke gronden is gebaseerd, belast de directeur de klachtencommissie van Staatsbosbeheer als bedoeld in de Instructie klachtbehandeling Staatsbosbeheer (2007) met de behandeling van de zaak – tenzij sprake is van een niet-ernstige integriteitsschending en de directeur deze daarom overeenkomstig artikel 6, lid 3, naar eigen inzicht afhandelt.
2. De directeur kan, met het oog op de positie van de werknemer, de betrokkenheid van één of meerdere personen bij dezelfde kwestie, of de bijzondere ernst van een (vermoede) integriteitsschending, besluiten tot een andere samenstelling van de commissie, dan vermeld in de Instructie klachtbehandeling Staatsbosbeheer (2007).

Artikel 8. Onderzoek

1. De commissie stelt zich zo spoedig mogelijk op de hoogte van de meest relevante feiten en omstandigheden en doet onderzoek naar de (vermoede) integriteitsschending. Hiervan doet de commissie verslag aan de directeur door middel van een rapport met bevindingen en aanbevelingen voor vervolgacties en mogelijke (disciplinaire) maatregelen.
2. De directeur kan, al dan niet op voorstel van de commissie, maar in ieder geval in overleg met de commissie, besluiten om een extern bureau in te schakelen voor het doen van nader onderzoek.

Artikel 9. Extern onderzoek

1. Zodra het onderzoek in handen is gegeven van een extern bureau richt de commissie zich zoveel mogelijk naar de instructies van dit bureau. De commissie biedt het onderzoeksbureau waar nodig ondersteuning en bewaakt de voortgang van het onderzoek.
2. Het externe onderzoek resulteert in een rapport van bevindingen. De commissie rapporteert vervolgens aan de directeur. Het rapport bevat de resultaten van het externe onderzoek en aanbevelingen voor vervolgacties en mogelijke (disciplinaire) maatregelen.

Artikel 10. Zorgvuldigheid bij het onderzoek

1. Het (externe) onderzoek wordt op een zorgvuldige en rechtmatige wijze uitgevoerd. In verband daarmee dient het onderzoek aan de volgende eisen te voldoen:
 - a. De relevante wettelijke voorschriften worden in acht genomen.
 - b. De betrokkene wordt zo spoedig mogelijk mondeling en vervolgens schriftelijk op de hoogte gesteld van het feit dat een onderzoek wordt ingesteld en welke ordemaatregelen eventueel worden getroffen, alsmede de consequenties daarvan. In het belang van het onderzoek, bijvoorbeeld om bewijsmateriaal veilig te stellen, kan echter worden besloten om betrokkene pas te informeren wanneer daardoor het onderzoek redelijkerwijs niet meer kan worden geschaad.
 - c. Het beginsel van hoor en wederhoor wordt zoveel mogelijk toegepast. Dit brengt met zich mee dat de betrokkene wordt gehoord en daarbij in de gelegenheid wordt gesteld om zijn reactie te geven op de geconstateerde feiten en de afgelegde verklaringen.
 - d. De verklaringen van gehoorde personen worden zoveel mogelijk op hun waarheidsgehalte getoetst.
 - e. Van een gehouden interview wordt een verslag gemaakt dat door de geïnterviewde voor akkoord wordt ondertekend ter instemming met de weergave van het interview.

- f. De privacy van de betrokkene wordt gerespecteerd door bij het onderzoek de nodige geheimhouding te bewaren.
 - g. Het rapport van bevindingen wordt vertrouwelijk ter kennis gesteld aan betrokkene. Dit gebeurt zodanig tijdig dat de betrokkene in ieder geval over het rapport kan beschikken bij het beslissen over en voorbereiden van een eventuele juridische procedure.
2. De betrokkene kan zich in iedere fase van het onderzoek bij laten staan door een raadsman.

Artikel 11. Aangifte

1. Een melding laat een eventuele wettelijke verplichting tot het doen van aangifte van strafbare feiten onverlet.
2. Van andere gebleken strafbare feiten dan bedoeld in het eerste lid wordt door of namens de directeur eveneens aangifte gedaan bij de bevoegde justitiële autoriteiten tenzij daarmee, naar het oordeel van de directeur, geen redelijk doel wordt gediend of een redelijk belang van Staatsbosbeheer zich daartegen verzet.
3. Wanneer aangifte wordt gedaan, wordt met de bevoegde justitiële autoriteiten afgestemd op welke wijze het onderzoek als bedoeld in artikel 8 of 9 zal plaatsvinden of zal worden voortgezet.

Artikel 12. Maatregelen

In ieder stadium van het onderzoek naar de (vermoede) integriteitsschending kunnen, met inachtneming van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, maatregelen worden getroffen in het belang van het onderzoek of om voortzetting of herhaling van de vermoede integriteitsschending lopende het onderzoek te voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan schorsing van betrokkene of ontzegging van de toegang tot gebouwen of terreinen.

Artikel 13. Disciplinaire straffen

De directeur beslist over het eventueel opleggen van disciplinaire maatregelen, met inachtneming van het Algemeen rijksambtenarenreglement.

Artikel 14. Geen gebleken integriteitsschending

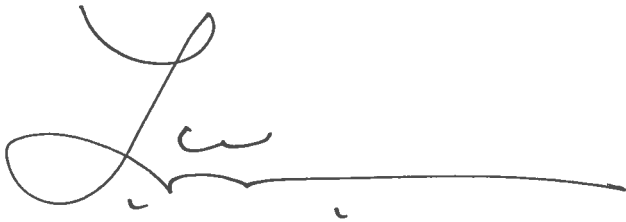
Wanneer bij het onderzoek naar vermoede integriteitsschending niet is komen vast te staan dat sprake is geweest van integriteitsschending, zal de betrokkene geen verder nadeel ondervinden als gevolg van de melding. In het personeelsdossier van betrokkene worden geen aantekeningen opgenomen die samenhangen met de melding of het onderzoek. Van de melding en/of het onderzoek wordt in beginsel geen dossier aangelegd. Wanneer dossiervorming om moverende redenen wel gewenst is, wordt dit dossier geanonimiseerd, zodanig dat dit niet kan worden herleid naar betrokkene.

Artikel 15. Kosten

De kosten die voortvloeien uit toepassing van dit reglement komen ten laste van Staatsbosbeheer. Dit laat onverlet een eventueel kostenverhaal op betrokkene.

Artikel 16. Slotbepaling

1. Dit reglement treedt in werking op 15 september 2015.
2. Dit reglement kan worden aangehaald als 'Klokkenluidersregeling'

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'S' followed by a smaller 'T' and a long horizontal line extending to the right.

Driebergen, 15 september 2015
ir. S. Thijsen BNT, directeur

TOELICHTING

In deze toelichting wordt een aantal begrippen en aspecten van dit reglement nader toegelicht.

Werknemer

Werknemers in de zin van dit reglement zijn niet alleen medewerkers van Staatsbosbeheer maar ook anderen die werkzaamheden verrichten voor Staatsbosbeheer, voor zover zij daarbij leiding ontvangen van een medewerker van Staatsbosbeheer. Dat betekent dat bijvoorbeeld een uitzend- of inhuurkracht en een stagiair in het algemeen wél als werknemer in de zin van dit reglement worden aangemerkt, maar bijvoorbeeld een aannemer die voor Staatsbosbeheer werkt of een medewerker van een schoonmaakbedrijf niet.

Integriteitsschending

In dit reglement is in artikelen 4, lid 3; 6, lid 3; en 7, lid 1, sprake van een 'niet-ernstige integriteitsschending'.

Ten aanzien van niet-ernstige integriteitsschending kunnen twee verschillende gradaties worden onderscheiden:

Eenzijds de niet-ernstige integriteitsschendingen die de leidinggevende zelf afdoet en die bovendien zo gering van aard zijn dat het niet nodig is om de directeur hiervan op de hoogte te stellen. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een incident waarbij iemand een pak kopieerpapier mee naar huis heeft genomen voor privé-gebruik.

Anderzijds zijn er de niet-ernstige integriteitsschendingen die de leidinggevende zelf afdoet maar die wel aan de directeur moeten worden gemeld. Ook hier kan worden gedacht aan diefstal met een incidenteel karakter maar met een wat groter materieel belang, bijvoorbeeld wanneer iemand flink wat (verkoopbaar) hooi van Staatsbosbeheerterrein heeft afgevoerd voor gebruik voor eigen vee.

De leidinggevende heeft de beoordelingsvrijheid om in redelijkheid te beslissen of in een concreet geval integriteitsschendingen zo gering van aard zijn dat deze niet aan de directeur hoeven te worden gemeld. Hierbij geldt dat in geval van twijfel moet worden besloten om de directeur wél in te lichten.

Het verschil in aanpak voor de bovengenoemde categorieën is een kwestie van pragmatisme; hoewel natuurlijk iedere integriteitsschending verwerpelijk is, is het niet nodig om ook voor geringe misstappen een onderzoek in te stellen of de directeur 'lastig te vallen'.

Raad van toezicht

Het reglement voorziet in een procedure hoe te handelen bij een vermoeden van een integriteitsschending door een werknemer. In de situatie dat de integriteitsschending betrekking heeft op de directeur, neemt de raad van toezicht de rol en taken op grond van dit reglement over van de directeur. Eerste aanspreekpunt hiervoor is de voorzitter van de raad van toezicht.

Commissie

In voorkomend geval wordt de klachtencommissie van Staatsbosbeheer belast met het onderzoek naar een integriteitsschending.

Voor de samenstelling van deze commissie wordt verwezen naar de instructie klachtbehandeling 2007. In geval de kwestie hiertoe aanleiding geeft, kan de samenstelling van de commissie worden gewijzigd voor dit onderzoek. Dit met het oog op de positie van de werknemer, de betrokkenheid van één of meerdere personen bij dezelfde kwestie, of de bijzondere ernst van een (vermoede) integriteitsschending.

Dit laatste beoogt de objectiviteit van de commissie te bevorderen; zo zou de leidinggevende van de betrokkene onvoldoende objectief kunnen zijn bijvoorbeeld wanneer eerdere signalen van misstanden zijn genegeerd.

De commissie kan de directeur aanbevelingen doen over te nemen maatregelen of te treffen sancties. Het is echter de directeur zelf die hierover beslist.

Onderzoek

In het reglement wordt de mogelijkheid geboden dat onderzoek bij (vermoeden) van ernstige integriteitsschending door een extern onderzoeksbureau plaatsvindt. Anders gezegd: bij ernstige situaties gaat Staatsbosbeheer niet zelf rechercheren. Dit hangt samen met het ontbreken van voldoende kwalificaties binnen Staatsbosbeheer om zo'n onderzoek op de juiste wijze uit te voeren. Ook zijn de objectiviteit en externe legitimatie hierdoor het best gewaarborgd.

Bij de beoordeling van de vraag of sprake is van een ernstige integriteitsschending, spelen onder meer een rol:

- de mate waarin Staatsbosbeheer geschaad is of had kunnen worden;
- de omvang van de eventuele financiële en/of materiële schade;
- de mate waarin sprake is van weldoordachte vooropzet;
- de mate waarin sprake is van herhaalde handelingen of recidive;

Voor minder ernstige incidenten kan het onderzoek beperkt blijven tot het verzamelen van eenvoudig beschikbaar feitenmateriaal.

Rechtsbijstand

In artikel 9, tweede lid, is bepaald dat de betrokkene zich in iedere fase van het onderzoek kan laten bijstaan door een raadsman. De kosten komen in beginsel voor rekening van betrokkene zelf. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat betrokkene niet schuldig is aan een integriteitsschending, dan zal Staatsbosbeheer de redelijke kosten voor zijn rekening nemen. Dit laat onverlet dat Staatsbosbeheer deze kosten op zijn beurt kan verhalen bij derden, bijvoorbeeld wanneer sprake is geweest van een bewust onjuiste melding van integriteitsschending. Voor wat betreft de vraag wie de kosten draagt van rechtsbijstand in het kader van een gerechtelijke procedure, zal naar de rechterlijke uitspraak moeten worden gekeken.

Strafrechtelijk onderzoek

Voor bepaalde misdrijven (met name ambtsmisdrijven) geldt dat ambtenaren, die daarvan kennis dragen, wettelijk verplicht zijn om aangifte te doen. Ook geldt voor bepaalde andere misdrijven een aangifteplicht voor degene die daar kennis van draagt, maar dat betreft met name veiligheidskwesaties en moord en doodslag – voor dit reglement, mogen we aannemen, is dit niet van belang. Voor het overige geldt een bevoegdheid om aangifte te doen.

Dit reglement bepaalt dat van die bevoegdheid gebruik wordt gemaakt en dat in beginsel altijd aangifte wordt gedaan van geconstateerde misdrijven, "tenzij daarmee geen redelijk doel wordt gediend of een redelijk belang van Staatsbosbeheer zich daartegen verzet". Hiermee wordt verwezen naar het proportionaliteitsbeginsel.

Een medewerker van Staatsbosbeheer kan door de gevolgen van zijn fout al zwaar getroffen zijn door bijvoorbeeld een disciplinaire maatregel of verlies van aanzien bij collega's en relaties. Onder bepaalde omstandigheden kan het als niet opportuun worden beoordeeld om iemand dan ook nog in het strafrechtelijke circuit te laten belanden. Het zal dus gaan om een belangenafweging, waarbij niet alleen het belang van de betrokkene maar ook het belang van Staatsbosbeheer en het belang van een goede naleving van de wettelijke procedure moeten worden overwogen.

Wanneer aangifte wordt gedaan en de politie onderzoek instelt, is het zaak dat dit politieonderzoek niet in de wielen wordt gereden door acties die worden uitgevoerd op basis van dit reglement. Er zal dus goede afstemming moeten plaatsvinden met de betreffende autoriteiten. Dit geldt met name ook voor eventuele andere onderzoeken, bijvoorbeeld door de NVWA.

Maatregelen

Disciplinaire maatregelen tegen een betrokkene worden genomen op grond van het ARAR. Ook niet-medewerkers van Staatsbosbeheer kunnen 'betrokkene' zijn in de zin van dit reglement, zoals bijvoorbeeld uitzendkrachten. In zo'n geval worden andere maatregelen genomen zoals het beëindigen van het contract.

Kosten

De kosten van met name het inhuren van een extern onderzoeksbureau komen ten laste van Staatsbosbeheer.

